

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ ПРІКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

**Навчально-науковий Інститут мистецтв
Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**НАВЧАЛЬНА (ВИКОНАВСЬКА / ФОЛЬКЛОРНА
ПРАКТИКА)
ФОЛЬКЛОРНА ПРАКТИКА**

Рівень вищої освіти – бакалаврський

Освітня програма – інструментально-виконавське мистецтво

Спеціальність – 025 Музичне мистецтво

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від 16 січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Навчальна (виконавська/фольклорна практика)
Викладач(і)	проф. Фабрика-Процька О.Р.
Контактний телефон викладача	0500536169
E-mail викладача	olga.fabryka-protska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	–
Консультації	Консультації проводяться за потребою (наживо чи дистанційно)

2. Анотація до навчальної дисципліни

Фольклорна підготовка в університеті характеризується інтегрованістю, взаємозв'язком усіх компонентів (навчальних дисциплін, навчальних і педагогічних практик, науково-дослідної роботи) і їх скоординованістю з метою досягнення головної мети – розвитку індивідуальності, особистості студента як майбутнього фахівця й дослідника. Загалом, фольклорна практика покликана розширювати уявлення майбутніх фахівців про роль фольклору в житті народу, динаміку побутування звичаїв, традицій, обрядів та розвитку вокального, інструментального мистецтва, формувати вміння доцільно користуватися фольклорним матеріалом, розуміти його естетичне забарвлення, психологічний ефект та ін.

Фольклорна практика займає важливе місце у підготовці фахівців мистецьких спеціалізацій вищих закладів освіти та відноситься до провідної складової їхньої професійної підготовки. Спілкування з носіями традиційного пісенного мистецтва, досвід запису творів усної традиції створюють необхідний контекст для циклу спеціальних дисциплін у вигляді творчого та дослідницького плану. Проблеми збирання, систематизації та збереження фольклорних матеріалів є актуальними на всіх етапах розвитку фольклористики як науки. З кожним роком зростає наукове і культурне значення наявних фондів, оскільки традиційний фольклор стрімко зникає, згасають діалекти і говірки, йдуть з життя люди, які володіють скарбами народної творчості. У той же час з'являються нові форми фольклору, дослідники звертаються до тем, яким раніше не приділяли уваги. На цьому сучасному етапі необхідне узагальнення методів збирання фольклору, які використовувалися раніше і розробка на їх базі сучасних підходів, пов'язаних як зі специфікою зібраного матеріалу, так і з новими можливостями, що дають сучасні технології і засоби запису. У зв'язку з цим, творча робота, контакти з народними виконавцями, пошук матеріалів і підготовка на зібраному матеріалі наукових розвідок у вигляді наукових робіт, архівування на CD диски матеріалів, зібраних студентами-практикантами протягом минулих десятиріч, розшифрування словесного тексту та створення відповідного хронологічного каталогу є нагальними завданнями фольклорних практик у Навчально-науковому інституті мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та служать педагогічним й науковим завданням. Для підготовки фахівців мистецьких спеціалізацій фольклорна практика є невід'ємною частиною навчального процесу.

Курс сприяє разом з іншими дисциплінами розширенню теоретичних знань у галузі пісенного фольклору, що у свою чергу підвищить загальний професійний рівень спеціаліста.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – полягає у формуванні знань та умінь професійного в процесі професійної підготовки бакалаврів освітнього напрямку «Музичне мистецтво», вихованні висококваліфікованих музикантів та фольклористів, які мають науково – обґрунтовані знання про народну пісенну творчість етнографічних груп Західної України. Головною метою практики є розшифровування та оцифровування студентами на сучасні носії пісенних зразків архіву Навчально-наукового Інституту мистецтв ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Завдання навчальної дисципліни полягають в тому, щоб надати студентам необхідні для їх подальшої діяльності знання щодо процесу становлення історико-етнографічного районування України, регіональної фольклорної традиції, музичної творчості етнографічних груп Західної України, визначальних прикмет, локальних рис, особливостей їх духовної і матеріальної культури, а також міжетнічних зв'язків і взаємовпливів, трансформаційних процесів в наш час.

Фольклорна практика є спеціалізованою, забезпечує теоретичну та практичну підготовку фахівців в галузі музичного мистецтва за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр.

Цілі навчальної дисципліни : згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти-бакалаври повинні

знати:

- основні ознаки фольклору й усної народної творчості;
- календарну та сімейну обрядовість.
- світоглядні уявлення та вірування українців;
- теорію фольклору;
- основні фольклорні жанри, їх жанроутворюючі ознаки;
- історію формування регіонального фольклорного матеріалу.
- історико-етнографічне районування України, етнографічні групи українського народу та ін.

вміти:

- самостійно отримувати фольклорно-етнографічну інформацію, спілкуватися з її носіями;
 - фіксувати фольклорні тексти згідно з науковими вимогами до фольклорного запису;
 - користуватися аудіо засобами запису фольклорних текстів;
 - вести щоденник польових записів;
 - самостійно систематизувати та класифікувати фольклорні тексти;
 - володіти методикою проведення етнографічного опитування;
 - формувати бачення етнографічної палітри регіону, що досліджується;
- розшифровувати пісенні зразки архіву оцифровування на сучасні носії пісенних зразків архіву Навчально-наукового Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

4. Програмні компетентності та результати навчання

У результаті вивчення дисципліни «Навчальна (виконавська / фольклорна) практика» у студентів мають бути сформовані такі загальні та фахові компетентності:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Здатність розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності. ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності

ФК 3 Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

ФК 4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

ФК 7 Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

ФК 10 Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

ФК 11 Здатність оперувати професійною термінологією.

ФК 12 Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

ФК 13 Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

ФК 18 Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання

ПРП 1 Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.

ПРП 2 Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.

ПРП 3 Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПРП 4 Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРП 5 Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРП 8 Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРП 10 Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

ПРП 17 Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

5. Організація навчання

Тема	Кількість год.		
	Лекції	Практичні заняття	сам. роб
Змістовий модуль 1. Етапи фольклорної експедиції Тема 1. Теоретична підготовка до фольклористичної експедиції. Встановлення пріоритетних завдань. Вивчення локальних особливостей досліджуваного регіону (межі етнографічного регіону, його історія, жанрова специфіка, діалектні норми тощо). Принципи фіксації матеріалу. Аналіз методик польової роботи.			

<p>Тема 2. Практична робота. Розроблення докладного плану проведення експедиції. З'ясування типових норм щодо фіксації та паспортизації фольклорних матеріалів. Технічне забезпечення фольклористичної експедиційної практики. Освоєння апаратури. Проведення тренувальних сеансів</p> <p>Тема 3. Індивідуальне приготування учасника фольклористичної експедиції</p> <p>Тема 4. Передвиїзний збір для перевірки комплектності експедиційної групи. Виїзд експедиції у місце обстеження</p>			
<p>II. Експедиційний етап</p> <p>Тема 1. Початок роботи експедиції. Налагодження контактів із місцевим населенням. Вивчення географії місцевості. Ознайомлення із Історико-культурними пам'ятками досліджуваного локусу.</p> <p>Тема 2. Пошук інформантів, організація збирацького сеансу. Створення реєстру потенційних респондентів. Виявлення талановитих авторитетних знавців місцевих традицій, активних учасників народних обрядодійств</p> <p>Тема 3. Збирацький сеанс 3.1. Магнітофонний запис збирацького сеансу. Встановлення „живого” контакту із інформантом. З'ясування паспортних даних. Акцентування на тих аспектах, які найкраще знає інформант. Ретельне вивчення фольклорних явищ, що презентують оригінальну місцеву традицію. Проведення повторних сеансів. Увага до фіксації варіантів одного твору.</p> <p>3.2 Паралельна фіксація збирацького сеансу у "польовому зошиті": паспортні дані збирацького сеансу; список виконаних творів із зазначенням, хто саме їх виконував (якщо не гуртом), і жанру (за визначенням самих інформантів і згідно з науковою класифікацією); повний словесний текст, записаний скорописом; репліки та зауваження до творів самих виконавців; незрозумілі чи нечітко вимовлені слова з поясненнями такоментарями виконавців; спостереження за манерою виконання, артистизмом виконавця; відомості про музично-співацькі, загальнофольклорні традиції його родини, розповіді інформанта про своє</p>			

<p>життя тощо; описи чи замальовки супровідних дій, ігор, інструментів, схем танців тощо.</p> <p>3.3. Інші форми фіксації збирацького сеансу. Фото-, відеозйомка.</p>			
<p>III. Післяекспедиційний етап</p> <p>Тема 1. Опрацювання фольклорно-етнографічних матеріалів: а) Транскрипція словесних текстів фольклорних творів; б) Чистове оформлення фольклорно-етнографічних матеріалів.</p> <p>Тема 2. Оформлення експедиційних матеріалів для здачі та архівування</p> <p>А) Порядок комплектування архівної папки; Б) Оформлення архівної папки В) Звіт про фольклористичну практику Г) Схема населеного пункту, де проводилися обстеження. Д) Реєстраційний список зібраного фольклорно-етнографічного матеріалу Е) Документування фольклорно-етнографічних матеріалів Є) Документування аудіозаписів с. Реєстраційна картка аудіо касети Ж). Типовий бланк інвентарного опису з. Архівне шифрування фольклористично-етнографічної документації</p>			

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>У письмовій контрольній роботі розглядаються питання, опрацьовані на лекціях та самостійно. Їх проведення дозволяє оцінити якість засвоєння студентами теоретичного матеріалу. Контрольна робота виконується у формі письмових теоретичних питань. Оцінюється від 1 до 10 балів.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>немає</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Опрацювання матеріалу курсу. Усні відповіді на практичних заняттях.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p><i>Зазначити: форму контролю (залік, екзамен); форму здачі (усна, письмова, комбінована); структуру білета і розподіл балів за завдання</i></p>

6. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу спрямована на те, щоб забезпечити студентам відповідні знання, уміння та навички, які дозволять їм якісно та фахово проводити музично-творчу діяльність. Особлива увага звертається на розвиток професійних якостей, самовдосконалення, розвитку аналітичного мислення та організаторських здібностей.

У взаємовідносинах «викладач–студент» провідними є загальні морально-етичні принципи та правила поведінки, відповідно до Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ухваленого Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року.

Відвідування занять.

Пропуски здійснюються у вигляді відпрацювання (здачі) практичних занять, підготовки індивідуальних творчих завдань (проектів, презентацій, рефератів) та опрацюванні літератури із лекційного курсу

Неформальна освіта:

Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

7. Рекомендована література

1. Босик З. Методика дослідження запису зразків усної народнопоетичної творчості українців. URL : <https://tur.kosiv.info/ukrainian-culture/424-босик-з-о-методика-польового-дослідження-і-запису-зразків-усної-народнопоетичної-творчості-українців.html>
2. Вовчак А., Довгалюк І. Засади організації і проведення польового фольклористичного дослідження, транскрибування й архівування зібраного фольклорного матеріалу: Методичні рекомендації для студентів філологічного факультету спеціалізації "фольклористика". Львів, 2012. – 60 с.
3. Глушко М. Опрацювання та оформленої польових етнографічних матеріалів для запису та архівування. Методичні рекомендації. Львів, вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 20 с.
4. Глушко М.С. Методика польового етнографічного дослідження. Навч. посібник. Львів, видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. 2008. 288 с.
5. Єфремов Є., Пономаренко В. Дослідження локальної народнописенної традиції як основа діяльності вторинного фольклорного ансамблю. Українське музикознавство : Респ. між від. наук.-метод. зб. / редкол.: І. Котляревський (голова) та ін. Київ : Муз. Україна. 1989. Вип. 24. С. 3–16.
6. Єфремов Є. Як пісні вчити? Як навчитися традиційного співу. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=u3TcsMkTOhY> (дата звернення: 01.02.2021).
7. Кожолянко Г., Шестаков Ю. Етнографічні експедиції та етнографічна практика. Навч. посібник. Чернівці. Рута, 2000. 63 с.
8. Коробов О. Аудіовізуальна фіксація традиційної музики в сучасних польових умовах (практичні рекомендації). Проблеми етномузикології. 2015. Вип. 10. Львів, С. 208–222.
9. Коробов О. Польовий багатоканальний аудіозапис народномузичних творів в Україні: з практики звукооператора. Вісник Львівського університету. Серія «Мистецтвознавство». 2011. Вип. 10. Львів, С. 208–223.
10. Луканюк Богдан. Типові форми музично-етнографічної документації. Львів, 1981. Луканюк Б. Музично-етнографічна практика: Методичні рекомендації для теоретико-композиторського факультету. Київ, 1995, 22 с.
11. Луканюк Б. Пам'ятка студента-практиканта та збирача-почаківця: Методичні рекомендації для студентів спеціальності 7.020205 «Музичне мистецтво» спеціалізації «Викладач, артист, керівник фольклорного ансамблю». Рівне: РДГУ, 2001. 24 с.
12. Програма, запитальники та методичні поради дослідникам народної культури України / Упорядн. Л. Орел, К. Міщенко. – Київ: ІСДО, 1995. – 232 с.
13. Танцюра Г. Записки збирача фольклору. – Київ, 1958. – 101 с.
14. Садовенко С. М. (у співав.). Порадник для збирачів фольклору: на допомогу працівникам культури: Науково-методичний посібник [за заг. ред. Садовенко С.М.] / Світлана Садовенко, Зоя Босик.. Київ : ТОВ «Сталь», 2011. 500 с.
15. Садовенко С. М. Нотні записи фольклорних та народних пісень як важливе джерело збереження й вивчення української народної пісенної творчості // The 9th International scientific and practical conference «Topical issues of the development of modern science» (May 6-8, 2020) Publishing House «ACCENT», Sofia, Bulgaria. 2020. 968 p. С. 737–740. Режим доступу : https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/05/TOPICAL-ISSUES-OF-THE-DEVELOPMENT-OF-MODERN-SCIENCE_6-8.05.20.pdf
16. Студентська фольклористична практика за місцем проживання. Лабораторія фольклористичних досліджень. URL : <http://labs.lnu.edu.ua/folklore->

studies/fieldwork/student-folklore-fieldwork/stationary-fieldwork/

17. Фабрика-Процька О. Пісенна культура лемків України. (XX-XXI ст.): монографія. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2013. 328 с.
18. Фабрика-Процька О.Р. Народна музична культура лемків і русинів Карпатського регіону: традиція, трансформація, ідентифікація. Монографія; ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т імені В. Стефаника». Івано-Франківськ: Супрун В. П., 2020. 496 с., 24 іл. ISBN 978-617-7468-7-6

Викладач

проф.Фабрика-Процька О.Р.